

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2008

Μάθημα: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

**Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα 9 Ιουνίου 2008
7:30 - 10:00**

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Ερώτηση Α

- (α) Τιμή ισορροπίας των πατατών είναι 30 σέντ.
- (β) Θεωρείται ως τιμή ισορροπίας διότι:
- Αντιστοιχεί στο σημείο τομής των δύο καμπύλων που σημαίνει ότι η προσφερόμενη ισούται με τη ζητούμενη ποσότητα
 - Αφήνει ικανοποιημένους και τους παραγωγούς και τους καταναλωτές.
- (γ) Θα παρατηρηθεί πλεόνασμα προσφοράς (40 000 – 20 000) 20 000 κιλών.
Θα αντιδράσουν οι παραγωγοί μειώνοντας την τιμή στην προσπάθειά τους να διαθέσουν το πλεόνασμα.
Όταν θα αρχίσει να μειώνεται η τιμή, η ζητούμενη ποσότητα θα αυξάνεται η δε προσφερόμενη ποσότητα θα μειώνεται μέχρις ότου εξισωθούν στο σημείο ισορροπίας.
- (δ) (I) Η προσφορά πατατών θα μειωθεί με αποτέλεσμα η καμπύλη προσφοράς πατατών να μετατοπιστεί προς τα αριστερά.
- (II) Η μείωση του κόστους παραγωγής των πατατών θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του περιθωρίου κέρδους των παραγωγών οι οποίοι θα αυξήσουν την προσφορά με αποτέλεσμα τη μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά.
- (III)
- Η αναμονή αύξησης της τιμής επηρεάζει και τη ζήτηση και την προσφορά πατατών.
 - Η ζήτηση πατατών θα αυξηθεί με αποτέλεσμα η καμπύλη ζήτησης των πατατών να μετατοπιστεί προς τα δεξιά.
 - Η προσφορά πατατών θα μειωθεί με αποτέλεσμα η καμπύλη προσφοράς να μετατοπιστεί προς τα αριστερά.
- (IV) Η μείωση της τιμής των καρότων ή κάποιου άλλου εναλλακτικού αγαθού θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της προσφοράς πατατών διότι οι παραγωγοί θα μετατρέψουν τις καλλιέργειες των καρότων σε καλλιέργειες πατατών.

Η καμπύλη προσφοράς πατατών θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά.

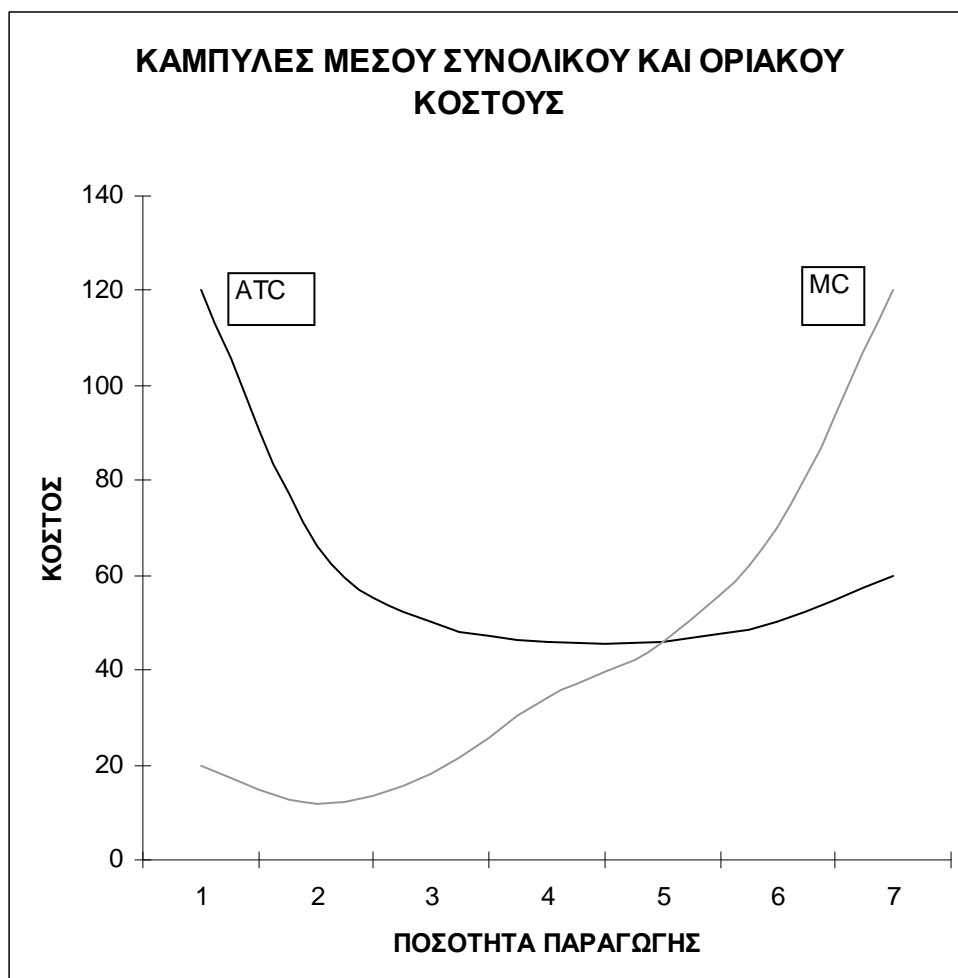
Ερώτηση Β

1. (α)

Μονάδες Παραγωγής (Κιλά)	Σταθερό Κόστος €	Μεταβλητό Κόστος €	Συνολικό Κόστος €	Μέσο Συνολικό Κόστος €	Οριακό Κόστος €
0	100	0	100	--	--
1	100	20	120	120	20
2	100	32	132	66	12
3	100	50	150	50	18
4	100	84	184	46	34
5	100	130	230	46	46
6	100	200	300	50	70
7	100	320	420	60	120

- Σε 0 μονάδες παραγωγής το συνολικό κόστος είναι ίσο με το σταθερό κόστος άρα είναι ίσο με €100.
- Συνολικό Κόστος = Σταθερό + Μεταβλητό άρα στην πρώτη μονάδα παραγωγής το μεταβλητό κόστος = $120 - 100 = €20$
- Το Μέσο συνολικό κόστος είναι ίσο με το συνολικό κόστος δια των μονάδων παραγωγής άρα στη πρώτη μονάδα είναι: $\frac{120}{1} = 120$
- Το οριακό κόστος είναι ίσο με την μεταβολή του μεταβλητού ή την μεταβολή του συνολικού διά την μεταβολή της ποσότητας παραγωγής. Στην δεύτερη μονάδα είναι $32-20=€12$ ή $132-120=€12$

(β)

(γ) Η **καμπύλη του οριακού κόστους** αρχικά κατέρχεται γιατί επικρατούν τα αναλογικά και φθίνοντα έξοδα, φτάνει σε ένα κατώτατο σημείο και μετά ανέρχεται, γιατί αρχίζουν να εμφανίζονται τα αύξοντα έξοδα, λόγω του νόμου της φθίνουσας απόδοσης.

Τόμος Α', Κεφ. 4, σελ. 110

(δ) Η **Καμπύλη του μέσου συνολικού κόστους** στην αρχή κατέρχεται, δηλαδή το ATC μειώνεται (αφού μειώνονται το AFC και AVC) Μετά αρχίζει να ανέρχεται αφού ανέρχεται η καμπύλη του AVC το οποίο δείχνει την εμφάνιση του νόμου της φθίνουσας απόδοσης, δηλαδή επικρατούν τα αύξοντα έξοδα. Όταν το οριακό κόστος είναι μικρότερο από το μέσο συνολικό κόστος, το μέσο συνολικό κόστος συνεχώς μειώνεται. Όταν όμως το οριακό κόστος γίνει μεγαλύτερο από το μέσο συνολικό κόστος, τότε το μέσο συνολικό κόστος αρχίζει να αυξάνεται. Συνεπώς παρατηρούμε ότι ανερχομένη η καμπύλη του

οριακού κόστους τέμνει την καμπύλη του μέσου συνολικού κόστους στο κατώτατο της σημείο. Τόμος Α΄, Κεφ. 4, σελ. 110

(ε) Το τεχνικά άριστο επίπεδο παραγωγής αντιστοιχεί στο σημείο τομής των δύο καμπύλων, δηλαδή στις πέντε μονάδες παραγωγής όπου το μέσο συνολικό κόστος είναι ίσο με το οριακό κόστος. Το σημείο τομής των δύο καμπύλων (5,46) εκφράζει την ποσότητα παραγωγής με το ελάχιστο μέσο κόστος, αποτελεί το τεχνικό άριστο επίπεδο παραγωγής, εκείνο στο οποίο ελαχιστοποιείται το κόστος παραγωγής κατά μονάδα προϊόντος και μεγιστοποιείται το κατά μονάδα προϊόντος κέρδος.

Τόμος Α΄, Κεφ. 4, σελ. 110

2 (α) Λογιστικό (φανερό) κόστος	€
Μισθοί και ημερομίσθια υπαλλήλων	40.000
Πρώτες ύλες, καύσιμα και ενοίκια ξένων υποκατάστατων	60.000
Αποσβέσεις	3.000
Τόκοι δανείου (25.000X8%)	2.000
	<u>105.000</u>
(β) Οικονομικό κόστος.	
Οικονομικό κόστος = φανερό κόστος + αφανές κόστος.	
Αφανές κόστος: μισθός Κ. Κωνσταντίνου + τόκοι ιδίων κεφαλαίων + φυσιολογικό κέρδος = 22.000+3.000+10.000 = €35.000	
Οικονομικό κόστος = 105.000 + 35.000 = 140.000	
(γ) Οικονομικό κέρδος = πωλήσεις – οικονομικό κόστος	
= 155.000 – 140.000 = €15.000	

Ερώτηση Γ

1. (α) (i) Μέθοδος Προστιθέμενης Αξίας:

Στάδια Παραγωγής	Πωλήσεις – (Αρχικό Απόθεμα+Αγορές-Τελικό Απόθεμα) €	Προστιθέμενη Αξία €
Κτηνοτροφική επιχείρηση		80.000
Νηματοουργείο (νήμα)	120.000 – (4.000+80.000-8.000)	44.000
Πλεκτοβιομηχανία (πλεκτά)	180000-120000	60.000
Καταστήματα ειδών ένδυσης(πωλήσεις)	210.000 - (5.000 +180.000-9.000)	34.000
Αξία του Τελικού Προϊόντος πλεκτών που θα συμπεριληφθεί στο εθνικό ή εγχώριο προϊόν		218.000

(α) (ii) Μέθοδος Τελικής Αξίας:

Αξία ειδών ένδυσης που πωλήθηκαν +Τελικό Απόθεμα-Αρχικό Απόθεμα (± μεταβολή αποθεμάτων) = 210.000+(8.000+9.000)-(4.000+5.000)=210.000+8.000=218.000

Τόμος Β΄, Κεφ. 9, σελ. 282-283

(β) Προτιμάται η μέθοδος της προστιθέμενης αξίας γιατί πολλές φορές είναι πολύ δύσκολο να διακρίνουμε τα τελικά από τα ενδιάμεσα αγαθά και οδηγούμαστε σε λανθασμένο υπολογισμό του εθνικού ή εγχώριου προϊόντος. Τόμος Β΄, Κεφ. 9, σελ. 283

2.

Εμπόριο	+780
Γεωργία	+200
Υπηρεσίες	+340
Βιομηχανία	+440
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς	+1760
	α.
+Εισόδημα από το εξωτερικό	+100
-Εισόδημα προς το εξωτερικό	-40
Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε τιμές αγοράς	1820
	γ.
-Αποσβέσεις	-160
-Έμμεσοι Φόροι	-170
+ Κρατικές επιδοτήσεις	+30
Το Καθαρό Εθνικό Προϊόν σε Τιμές Συντελεστών	1520
	β.

Τόμος Β΄, Κεφ. 9, σελ. 290

Ερώτηση Δ

1. (α) i

Τιμή πώλησης 2005	60
Συν αύξηση	24
Τιμή πώλησης 2006	84

(α) ii

Συνολικά Έσοδα για το 2006

Έσοδα = Μονάδες Χ Τιμή Πώλησης (3600 Χ 84 = 302.400)

(β) Υπολογισμός ελαστικότητας ζήτησης και χαρακτηρισμός

$$E_z = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P}{Q} = \frac{4000 - 3600}{84 - 60} \cdot \frac{60}{4000} = \frac{400}{24} \cdot \frac{60}{4000} = 0,25 \Rightarrow EZ < 1$$

Η ζήτηση του προϊόντος Α χαρακτηρίζεται ανελαστική

(γ) Ανελαστική ζήτηση έχουν κατά κύριο λόγο τα είδη πρώτης ανάγκης (ένδυση, υπόδηση, στέγαση)

(δ) Επειδή το προϊόν Α έχει ανελαστική ζήτηση η εταιρεία ΑΛΦΑ ΛΤΔ εύκολα θα αυξήσει του μισθούς των υπαλλήλων της, γιατί γνωρίζει ότι μπορεί να καλύψει την αύξηση του κόστους παραγωγής που θα προκύψει από την αύξηση των μισθών, με μια μικρή αύξηση της τιμής πώλησης, αφού η ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας θα είναι μικρότερη της ποσοστιαίας μεταβολής της τιμής του προϊόντος με αποτέλεσμα να αυξάνονται τα συνολικά έσοδα της επιχείρησης.

(Τόμος Α, Κεφ.6, σελ.180)

2.

(α) Οι δύο ειδικές μορφές της οικονομικής αρχής είναι οι ακόλουθες:

- Με δεδομένα μέσα επιδιώκεται το μεγαλύτερο δυνατό αποτέλεσμα (πρόβλημα μεγιστοποίησης)

$$\frac{\text{αποτέλεσμα} \uparrow}{\text{Μέσα} \cdot \text{δεδομένα}}$$

- Με δεδομένο αποτέλεσμα επιδιώκεται με όσο το δυνατόν λιγότερα μέσα (πρόβλημα ελαχιστοποίησης)

$$\frac{\text{αποτέλεσμα(δεδομένο)}}{\text{θυσία} \downarrow}$$

(β) Στην πρώτη περίπτωση οι καταναλωτές επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν την ικανοποίηση περισσότερων αναγκών για την κατανάλωση του δεδομένου εισοδήματος τους. Στην δεύτερη περίπτωση οι καταναλωτές επιδιώκουν να ικανοποιήσουν δεδομένες ανάγκες με όσο το δυνατό λιγότερο μέρος του εισοδήματος τους.

Τόμος Α΄, Κεφ. 1, σελ. 8-9

Ερώτηση Ε

1.(α) Ρυθμός πληθωρισμού είναι ποσοστιαία μεταβολή του γενικού επιπέδου των τιμών μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, συνήθως ενός έτους.

Τόμος Α΄, Κεφ. 12, σελ. 306

(β) I. Η συνεχιζόμενη ανομβρία θα προκαλέσει πληθωρισμό υπερβάλλουσας ζήτησης. Η ανομβρία θα έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της γεωργικής παραγωγής και τη δημιουργία υπερβάλλουσας ζήτησης.

(β) II. Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου θα προκαλέσει πληθωρισμό κόστους. Δηλαδή η αύξηση της τιμής του πετρελαίου θα προκαλέσει αύξηση του κόστους παραγωγής γεγονός που θα αναγκάσει τους παραγωγούς να αυξήσουν την τιμή των προϊόντων τους.

(γ) Η περιοριστική δημοσιονομική πολιτική του κράτους θα έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της συνολικής ενεργούς ζήτησης που θα οδηγήσει στη μείωση των τιμών.

(δ) I. Οι δανειστές θα ζημιωθούν διότι θα εξοφληθούν οι απαιτήσεις τους με χρήμα μικρότερης αγοραστικής αξίας.

Τόμος Β΄, σελ. 370

(δ) II. Η αποταμίευση θα μειωθεί διότι οι ιδιώτες θα προτιμήσουν να μετατρέψουν τα πλεονάσματα εισοδήματος σε είδος (π.χ. χρυσό) αντί να τα αποταμιεύσουν.

(δ) III. Το Ισοζύγιο Πληρωμών θα επιδεινωθεί επειδή η ανταγωνιστικότητα των εγχώριων προϊόντων στη διεθνή αγορά θα μειωθεί με αποτέλεσμα να μειωθούν οι εξαγωγές και να αυξηθούν οι εισαγωγές.

2. (α) **Φοροαποφυγή** είναι η αποφυγή του φόρου που κατορθώνει να επιτύχει ο φορολογούμενος εκμεταλλευόμενος τις ασάφειες του νόμου ή τις αδυναμίες που του παρέχει η φορολογική νομοθεσία.

Φοροδιαφυγή είναι η διαφυγή του φόρου, που επιτυγχάνεται με παράνομες ενέργειες του φορολογούμενου, όπως είναι π.χ. η δήλωση εισοδήματος ή περιουσίας, ή εσόδων της επιχείρησής του μικρότερων των πραγματικών, το λαθρεμπόριο κλπ.

Πολιτική Οικονομία Τόμος Β' – σελ.414)

(β) Για να είναι δίκαιη και αποδοτική μια φορολογία θα πρέπει να διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

- Να είναι ανάλογη με τη φοροδοτική ικανότητα κάθε πολίτη.
- Να είναι αμερόληπτη.
- Να μην είναι δαπανηρή η είσπραξη των φόρων.
- Να μην εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη.

(Πολιτική Οικονομία Τόμος Β' – σελ.414)

(γ) Διαχρονικά οι δημόσιες δαπάνες μιας χώρας παρουσιάζουν συνεχή αύξηση και αυτό οφείλεται:

- **Στην αύξηση του Εθνικού Εισοδήματος**
- **Στην πρόοδο της τεχνολογίας.**
- **Στις αντιλήψεις του κοινωνικού συνόλου για το ρόλο του κράτους στην οικονομία.**
- **Στην αύξηση του πληθυσμού.**

(Πολιτική Οικονομία Τόμος Β' – σελ.408-9)

(δ) Οι στόχοι της Δημοσιονομικής πολιτικής του κράτους είναι:

- Να μεταβάλει την κατανομή των παραγωγικών πόρων.
- Να σταθεροποιήσει την οικονομία σε επίπεδα πλήρους απασχόλησης χωρίς πληθωρισμό.
- Να μειώσει τις οικονομικές ανισότητες μεταξύ των πολιτών
- Να βελτιώσει το Ισοζύγιο πληρωμών
- Να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

(Πολιτική Οικονομία Τόμος Β' – σελ.407)

ΤΕΛΟΣ